

Huidige druk op marge is niet van alle tijden

Ja, er klinken vaker alarmerende geluiden over de krappe marges op een melkveebedrijf. En ja, er zitten enorme verschillen tussen melkveebedrijven. Maar toch, de voortschrijdende druk op een vaak al negatieve marge is ongezond.

TEKST TIJMEN VAN ZESSEN

De hoge voerkosten zullen ook in 2021 de groei van het rendement temperen, ook al zijn de melkprijzen sinds het tweede kwartaal bovengemiddeld en lijken de kosten voor krachtvoer over hun hoogtepunt heen. Dat stelde ING deze zomer in zijn sectorupdate. En ook Rabobank voorspelde in september in zijn uitgebreide kwartaalupdate dat de marges voor melkveehouders krap blijven, met name door hoge voerkosten en inflatie.

Die toenemende druk op de marge ziet ook Eric Smolders van Smolders Agro Advies. 'Het is niet een specifiek onderdeel van de kostprijs dat 4 cent stijgt, nee, het zijn wel tien elementen die ieder 0,4 cent per kilo meetmelk meer kosten dan eerder', schetst hij het zorgelijke beeld in grove lijnen. De financieel adviseur analyseerde de ontwikkeling van de kostprijs en de marge bij zijn 130 klanten, met grote bedrijven van gemiddeld meer dan twee miljoen kilo melk per jaar. 'De kritieke melkprijs steeg in tien jaar tijd van 31 naar 37 cent per kilo meetmelk, terwijl de gemiddelde melkprijs over de afgelopen vijf jaar uitkwam op 33,71 cent per kilo meetmelk. De jaren 2011 tot en met 2015 was dat gemiddeld nog 36,42 cent, de fors bovengemiddelde prijzen van 2013 en 2014 zijn daarbij inbegrepen.' Een gestaag dalende trend in de (negatieve) marge is het logische gevolg (figuur 1). Het

zijn cijfers die volgens Smolders in lijn liggen met het nationale beeld uit BINternet van Wageningen Economic Research (voorheen LEI).

Bedrijfstoeslag naar voren halen

Smolders merkt dat steeds minder bedrijven de veerkracht hebben om weerstand te bieden aan de krimpende marges. 'Zestig tot zeventig procent van de bedrijven maakte gebruik van de mogelijkheid om de betalingsrechten eerder uit te keren. Dat zegt genoeg.'

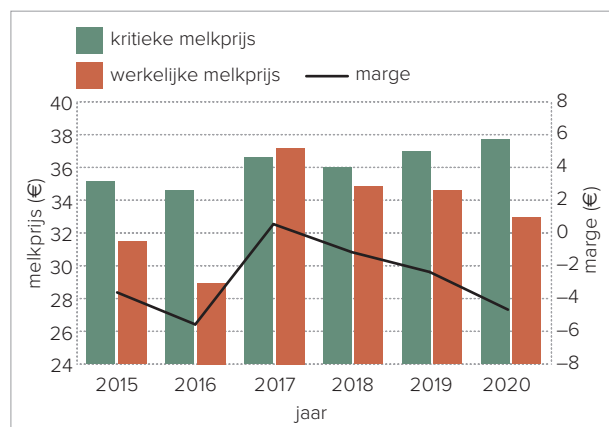
De krachtvoerkosten lagen in 2015 nog op 8 cent per kilo meetmelk, nu is dat gemiddeld 11 cent. De kosten voor loonwerk zijn volgens Smolders dit jaar 2 procent hoger en ook brandstof is duurder. De Nederlandse melkveehouderij heeft de afgelopen jaren bij herhaling te maken met een negatieve marge. Hoe houdt een bedrijf dat vol? 'Door een jaar niet af te lossen, door crediteuren-opbouw, het uitstellen van vervangingsinvesteringen en door privé te leven op het inkomen van een partner', zo geeft Smolders een aantal voorbeelden. 'Het zijn noodgrepen, maar reëel is het niet. In veel analyses worden de aflossingen bovendien te rooskleurig voorgesteld met een norm van 3 cent per kilo meetmelk. Maar om het bedrijf goed up-to-date te houden is minimaal 5 cent nodig. Banken houden vaak al 6 cent aan, omdat investeringen steeds vaker in vijftien jaar moeten zijn afgelost.'

Smolders werkt in zijn kritieke melkprijs met een aflossing van 6 cent, vervangingsinvesteringen van slechts 1 cent en een marge van eveneens 1 cent. De privéonttrekkingen liggen op een niveau van 35.000 euro per gezin. 'Zeker in relatie tot een algemeen fors toenemende belastingdruk is dit minimaal te noemen', stelt de adviseur. Wie niet aflost omdat er weinig of geen hypotheek is, heeft het bedrag van 6 cent nodig als reservering. Want op enig moment is er geld nodig om een grote investering te kunnen doen, bijvoorbeeld in een nieuwe stal. Smolders: 'De oude valt een keer in elkaar.'

Geen gelijk speelveld

De verkrapte marges waren ook onderwerp van gesprek op de najaarsbijeenkomst van European Dairy Farmers

Figuur 1 –
Ontwikkeling van
kritieke melkprijs,
werkelijke melk-
prijs en marge op
melkveebedrijven
(bron: Smolders
Agro Advies)

Hans Puttenstein, leveranciersvereniging Leerdammer: ‘De kostprijs zit aan het eind van het elastiek’

Leveranciersvereniging Leerdammer Collectief (LVLC) gebruikte de kostprijsanalyse van Eric Smolders bij de gesprekken die het met Royal Bel Leerdammer voerde over de melkprijs. Hans Puttenstein is voorzitter van het LVLC. ‘Wij streven naar een fatsoenlijke melkprijs om een fatsoenlijke boterham te verdienen. Want de kostprijs zit aan het eind van het

elastiek, dat blijkt wel uit deze analyse. Bij een lagere kostprijs zouden we wel uit de voeten kunnen met de huidige melkprijs, maar dat lukt niet met de oplopende kosten. De marge moet gewoon omhoog.’ De melkveehouder merkt dat deelnemen aan melkstromen om een plus op de melkprijs te verdienen niet voor iedereen even

simpel is. Vaak vergt het een inspanning en extra kosten die niet vanzelfsprekend worden terugverdiend. Niet elke boer kan deelnemen aan PlanetProof en het concept van Albert Heijn is voor een intensiever melkveebedrijf ook niet haalbaar. ‘Wij zijn pas duurzaam als we ook een duurzaam inkomen hebben. Een boer kan niet groen doen als hij rood staat.’

(EDF). Nu de melkprijs aantrekt, maar de hoge voerprijs de marge alsnog bedreigt, kwam de vraag aan de orde of harder voeren loont. Een gemiddeld antwoord is niet te geven volgens Marijn Dekkers, sectormanager melkveehouderij voor Rabobank. Daarvoor lopen de verschillen in voerkosten op melkveebedrijven te sterk uiteen. ‘Wie scherp boert, kan de voeruitgaven beperken tot 7 cent per kilo melk, maar er zijn ook collega’s bij wie het 14 cent kost om voer voor één kilo melk te kopen.’

Toch noemt Dekkers de voerkosten niet eens de meest zorgelijke post in de kostprijsontwikkeling van melkveebedrijven. De grondprijzen die blijven doorstijgen, vormen een groter dilemma voor de melkveehouderij. ‘Er is bij de huidige melkprijzen geen gelijk speelveld voor de melkveehouder. Kijk wat andere partijen en boeren met andere teelten op tafel kunnen leggen voor een hectare landbouwgrond. Prijzen van 7 à 8 euro de vierkante meter zijn niet meer ongewoon. Dan is het als melkveehouder lastig om nog grond aan je te binden. Terwijl dat wel de richting is die de maatschappij van ons vraagt’, stelt Dekkers.

Naast hogere kosten voor de productiemiddelen voer en grond zijn ook de kosten voor loonwerk en brandstof gestegen. En recent komt energie daar nog bij. Stijgende grondstofkosten maken ook de bouw van stallen duurder dan voorheen.

Bijzonder beheer neemt af

De alarmerende geluiden over het hoge kostprijsniveau in Nederland zijn niet nieuw. En de spreiding in kostprijs is enorm: er zullen altijd bedrijven zijn waar het niet lekker draait en bedrijven die een prima boterham verdienen. Al neemt deze laatste categorie volgens Smolders langzaam maar zeker wel af. Bovendien zal de kostprijs altijd naar de melkprijs blijven toekruipen. Zo werkt economie. Dus niets aan de hand? Is de huidige situatie van alle tijden? Dat is te kort door de bocht meent Marijn Dekkers. Het verhaal heeft volgens hem twee kanten. ‘Internationaal gezien is de Nederlandse melkprijs helemaal niet zo slecht, dat zien we ook terug bij de resultaten binnen EDF. Het aantal boeren dat onder bijzonder beheer valt, neemt bij onze bank zelfs iets af. Waarmee ik niet wil zeggen dat we ons als sector niet moeten inspannen voor een zo hoog mogelijke melk-

prijs. De melkprijs is op dit moment gewoon te laag, maar een gemiddelde meerprijs van bijvoorbeeld 4 cent boven het Europees gemiddelde of hoger kun je denk ik niet verwachten. Een deel van onze zuivel vermarkten we immers op de internationale markt.’

Het niveau van de melkprijs zegt niet alles, wil Dekkers maar aangeven. ‘De rangorde van boeren met het minste economisch resultaat is niet een opeenvolging van leveranciers van de slechtst betalende melkfabriek.’ Het is vooral de hoge kostprijs die boeren belemmert in het zetten van nieuwe stappen, zo stelt Dekkers vast. En de krimpende marge die daarmee ontstaat, mag best serieus meer aandacht krijgen. ‘We kunnen de huidige situatie niet afdoen met “het is van alle tijden”. Het verschil met voorheen is dat het minder vanzelfsprekend is om via schaalvergroting de kostprijs te verlagen. Die route is voor steeds minder ondernemers lucratief.’

De melkprijs trekt aan, maar door stijgende kosten staat de marge op veel bedrijven onder druk

